

14 Μαρτίου 2020

Ο Συναρπαστική η διαδρομή των Ελλήνων από το 1821 μέχρι τη Μικρασιατική Καταστροφή

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα

Σήμερα η Ελλάδα είναι μακράν το ισχυρότερο, πλουσιότερο και δημοκρατικότερο Κράτος της Βαλκανικής και ο ελληνικός Λαός είναι ο ομοιογενέστερος όλων

Η εκατονταετής διαδρομή των Ελλήνων, από την **Εθνεγερσία του 1821 μέχρι τη Μικρασιατική Καταστροφή το 1922**, υπήρξε συναρπαστική και συνάμα δραματική. Ουδείς στην «πεφωτισμένη Εσπερία» μπορούσε να τη φαντασθεί ποτέ, επειδή αντίκειται στην καρτεσιανή Λογική και στον Ορθό Λόγο του Διαφωτισμού. Τη φαντάσθηκαν και την επέβαλαν, όμως, οι Έλληνες, αυτοθυσιαζόμενοι θαυμαστά και ενίοτε αυτοχειριαζόμενοι οικτρά, επειδή η κοσμοαντίληψή μας είναι υπερβατική.

Το **1821** οι Έλληνες κινήθηκαν δια πυρός και σιδήρου να δημιουργήσουν Κράτος εκ του μηδενός, αγωνιζόμενοι κατά απειραρίθμων, ακόμη και εναντίον αλλήλων, αλλά το δημιούργησαν. Το 1922 αυτοκατεστράφησαν, αλλά το 1923 είχε διαμορφωθεί οριστικά η σημερινή Ελλάδα και στα όριά της ο Νεότερος Ελληνισμός.

Σήμερα η Ελλάδα είναι μακράν το ισχυρότερο, πλουσιότερο και δημοκρατικότερο Κράτος της Βαλκανικής και ο ελληνικός Λαός είναι ο ομοιογενέστερος όλων.

Ο γενεσιουργός αιώνας 1821-1922 είναι, φυσικά, αδύνατον να ιχνογραφηθεί σε ένα δημοσιογραφικό άρθρο. Ωστόσο, θα αποτολμηθεί εδώ να επισημανθούν ορισμένοι κομβικοί σταθμοί και κάποιοι αποκαλυπτικοί αριθμοί αυτής της επικής διαδρομής.

Στρατηγικός στόχος της Εθνεγερσίας δεν ήταν ασφαλώς να ιδρυθεί ό,τι τελικά προέκυψε ως **πρώτο ανεξάρτητο Κράτος** στα γνωστά ασφυκτικά πρώτα όριά του, παρ' όλον που κι αυτό απετέλεσε κατ' αναλογίαν ένα θαύμα. Στόχος ήταν να ανασυσταθεί η πατρώα Αυτοκρατορία στην καθ' ημάς Ανατολή, όπως την

περιέγραψε στη Χάρτα του ο Εθναπόστολος Ρήγας ο Βελεστινλής και την επεδίωξε η Φιλική Εταιρεία με την εκστρατεία του «Αντιπροσώπου της Υπερτάτης Αρχής» της στις παρίστριες Ηγεμονίες και με την (τελικά ανεκδήλωτη) εξέγερση μέσα στην Κωνσταντινούπολη. Αυτό επεχείρησε, έναν αιώνα αργότερα, ο Ελευθέριος Βενιζέλος με την υψηλή διπλωματία και την Μικρασιατική Εκστρατεία.

Ο **Ιερός Αγώνας**, τον οποίο ονομάζουμε **Εικοσιένα**, περιορίσθηκε κατά τις αποφασιστικές του φάσεις στην Στερεά Ελλάδα, στη νοτιότερη Ήπειρο, στο Αιγαίο και στον Μοριά. Αιματηρό προπύργιο αυτών και ανάσχεση των Οθωμανών απετέλεσαν οι εξεγέρσεις - και οι σφαγές - στη Μακεδονία και στην Κρήτη καθώς, επίσης, σε δευτερεύον αλλά αιματηρό πεδίο, στα Βλαχοχώρια της Ηπείρου, στ' Ασπροπόταμο και στο Πήλιο της Θεσσαλίας. Μακεδόνες, Ηπειρώτες, Σουλιώτες, Κρήτες κι Ασπροποταμίτες εκπατρίσθηκαν και πολέμησαν μέχρι τέλους στη Ρούμελη, στον Μοριά και στα Νησιά. Οργανωμένες σε χωριστά «Προσωρινά Πολιτεύματα», παρά τις Εθνοσυνελεύσεις, οι τρεις περιφέρειες της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος και Νήσων, της Δυτικής Ελλάδος και της Πελοποννήσου, αλλά και χωριστά οι Επαρχίες της Πελοποννήσου (Μεσσηνία, Μάνη, Καλάβρυτα, Αρκαδία) και η Ύδρα έδρασαν συχνά στο εθνικό επιχειρησιακό πεδίο ως ομόσπονδες χώρες, ενίοτε και εμπόλεμες μεταξύ τους. Σε κρισιμότερες καμπές του Αγώνα οι εθνικοί

αγωνιστές και ήρωες απεδύθησαν σε δύο τουλάχιστον σφοδρούς Εμφυλίους Πολέμους, σε αμέτρητες ελληνο-ελληνικές συνωμοσίες, σε παρασπονδίες και σε λαφυραγωγίες του ελληνικού πληθυσμού ενώ προήλαυνε εναντίον όλων τους ο κοινός εχθρός. Έγραψαν έτσι τραγικές αλλά χαρακτηριστικές σελίδες που όμοιές τους, όμως, είχαν περιγράψει ένας Όμηρος και ένας Θουκυδίδης!

Την ουσιαστική λήξη του Αγώνα και το πρώτο λίκνο του πρώτου Ελλαδικού Κράτους εσήμανε το 1827 η Ναυμαχία του Ναβαρίνου την οποία ο Πρωθυπουργός τής - συμπτωταγωνίστριας, ωστόσο - Αγγλίας χαρακτήρισε επίσημα «ατύχημα».

Η ναυμαχία του Ναβαρίνου (1827)- Ελαιογραφία του Γκαρνερέ

Την **25η Μαρτίου 1821 στα όρια του μετέπειτα πρώτου εμβρυακού Κράτους ζούσαν 939.000 άνθρωποι**, ανάμεσά τους ολιγοστοί Τούρκοι και περισσότεροι εξισλαμισμένοι Αλβανοί. Σ' αυτούς προσετέθησαν κατά τον Αγώνα οι περίφημοι «ετερόχθονες» αγωνιστές Μακεδόνες, Κρήτες, Ηπειρώτες, Σουλιώτες κι άλλοι Έλληνες ξενομερίτες. Επτά χρόνια αργότερα, όταν στις 12 Ιανουαρίου 1828 ανέλαβε Κυβερνήτης, ο Ιωάννης Καποδίστριας μέτρησε μονάχα 719.000 ψυχές. Εντωμεταξύ χιλιάδες Έλληνες είχαν σφαγιασθεί στην Κρήτη, στην Κύπρο, στη Χίο, στην Κάσο, στα Ψαρά, στη Μακεδονία, στην Ήπειρο κι αλλού. Ο φόρος του αίματος ήταν πολύ βαρύς, αλλά έπιασε τόπο.

Η οικονομία είχε καταστραφεί και η κραταιά προεπαναστατική ναυτιλία είχε πληγεί βαρύτατα. Τα αμπέλια, τους ελαιώνες και τους οπωρώνες είχε αφανίσει ο Ιμπραήμ, ενώ στη συντριπτική τους πλειοψηφία, αγρότες και τσομπαναραίοι, οι πρώτοι ελεύθεροι Έλληνες δεν χορταίνουν το ψωμί και περιοδικά λιμοκτονούν. Όμως αισιοδοξούν και προχωρούν. Το 1834 ο πληθυσμός αυξήθηκε μόλις σε 726.000 κατοίκους, αλλά, μέσα στα επόμενα είκοσι μόνον χρόνια, το 1854 ξεπερνάει κατά 44 χιλιάδες το ένα εκατομμύριο, χωρίς καμιά προσάρτηση νέων εδαφών. Το 1854 η Αθήνα και ο Πειραιάς έχουν συνολικό πληθυσμό 36 μόλις χιλιάδων.

Ο Κυβερνήτης βρήκε τα ταμεία άδεια και γεμάτα χρέη. Το 1828 η Ελλάδα χρωστούσε στους ξένους δανειστές της και, φυσικά, αδυνατούσε να εξοφλήσει 70 εκατομμύρια χρυσά φράγκα από τα δάνεια που οι επαναστατικές κυβερνήσεις είχαν συνάψει στο Λονδίνο με υποθήκη την εθνική γη το 1824-1825. Τα επαναστατικά δάνεια ήσαν ληστρικά. Το κυοφορούμενο και εντελώς αβέβαιο πρώτο Κράτος δανείσθηκε 2,8 εκατομμύρια αγγλικές λίρες στεργλίνες αλλά εισέπραξε μονάχα 540.000 που οι περισσότερες σπαταλήθηκαν. Εντωμεταξύ το Σίτυ του Λονδίνου υπολόγιζε ότι, για να σταθεί απλώς στα πόδια του το ακόμη υπό σύσταση τότε Κράτος, χρειαζόνταν να δανεισθεί - αλλά δεν του χορηγούσαν - ακόμη 60 εκατομμύρια χρυσά φράγκα. Δεν είχε υποθηκευθεί μόνον όλη η χώρα αλλά και η ανεξαρτησία της.

Σε διάστημα μικρότερο των δύο γενεών μεταξύ 1832-1893 το Δημόσιο Χρέος θα αυξηθεί στο εννεαπλάσιο ανατοκιζόμενο από 70 σε 640 εκατομμύρια χρυσά φράγκα. Θα ρυθμισθεί το 1878, αλλά αμέσως θα επιστρέψει δριμύτερο και θα μας ακολουθεί έως σήμερα. **Το 1885 η Ελλάδα κηρύσσει πτώχευση, το 1897 υποβάλλεται στον αποικιακό Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο που δημεύει τους εθνικούς πόρους,** το 1920-1921 αδυνατεί να δανεισθεί για να χρηματοδοτηθεί η Μικρασιατική Εκστρατεία και το 1922 κόβει στη μέση το χαρτονόμισμά της. Τρεις φορές ενωρίτερα η δραχμή είχε υποτιμηθεί δραματικά. Παρ' όλα αυτά η Ελλάδα αναπτύσσεται, αυξάνει τον πληθυσμό της, παρατάσσει πολεμική δύναμη πολύ μεγαλύτερη από το μέγεθός της και συνεχώς μεγαλώνει!

Είκοσι μέρες μετά την έλευσή του ο Κυβερνήτης ιδρύει την Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα με μηδενικό κεφάλαιο και καλεί τους φιλοπάτριδες να το δημιουργήσουν ως δωρητές ή μέτοχοι. Μετά 18 μήνες οι ευπορότεροι Έλληνες, κυρίως του εξωτερικού, έχουν συνεισφέρει δύο εκατομμύρια γρόσια. Αυτή είναι μικρή μαγιά.

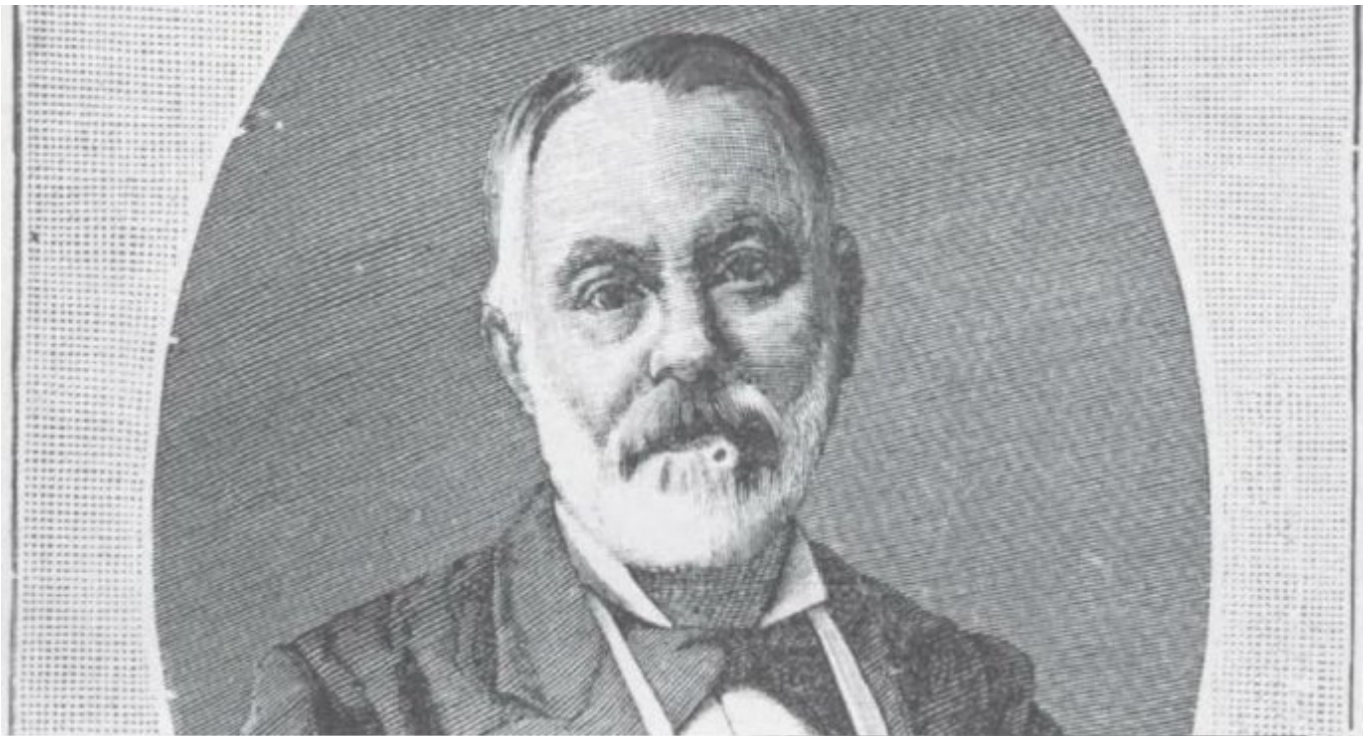
Το **1813**, παραμονές του Εικοσιένα, ο Γάλλος Πρόξενος Πουκεβίλ κατέγραψε 615 ελληνικά καράβια με 17.526 άντρες και 5.878 κανόνια στο Αιγαίο, στο Γαλαξίδι

και στο Πήλιο. Μονάχα η Ύδρα είχε 200 καράβια, 12.000 πληθυσμό και τις στέρνες της γεμάτες με φλωριά. Τά 'δωσαν όλα στον Αγώνα. Όσοι σώθηκαν, επιδόθηκαν στην άγρια πειρατεία και οι στεριανοί στη ληστεία. Ωστόσο, εκ νέου, θαύμα!

Το **1835** έπλεαν 760 ιστιοφόρα υπό ελληνική σημαία με συνολική χωρητικότητα 58 χιλιάδων τόνων. Το 1894 ύψωναν ελληνική σημαία 762 ιστιοφόρα και 209 ατμοκίνητα πλοία με σχεδόν εξαπλάσια χωρητικότητα 295 χιλιάδων τόνων. Είκοσι χρόνια αργότερα, το 1914, γαλανόλευκη ύψωναν 78 μόνον ιστιοφόρα αλλά και 407 ατμόπλοια με συνολική χωρητικότητα 837 χιλιάδων τόνων.

Το **1900** τον Δούναβη και τον Προύθο διέσχιζαν 271 ελληνικά σλέπια, το 54% σε σύνολο 502, και 31 ελληνικά ρυμουλκά, το 40% σε σύνολο 77. Στα δυό στρατηγικά αυτά ποτάμια όλοι οι πλοηγοί ανέρχονταν σε 88: οι 81 ήσαν Έλληνες.

Ο μεγαλύτερος τραπεζίτης στην Κωνσταντινούπολη, επί μισόν αιώνα μεταξύ 1836-1884, δανειστής και σύμβουλος του Σουλτάνου, ονομάζονταν **Γεώργιος Ζαρίφης**.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ

Κροίσοι στη Ρουμανία ο Ευαγγέλης και ο Κωνσταντίνος Ζάππας, στη Βιέννη οι τραπεζίτες και βαρώνοι Σίμων Σίνας και Στέργιος Δούμπας, στην Κασπία ο Απόστολος Αρσάκης, στην Αίγυπτο ο Μιχαήλ Τοσίτσας και ο Γεώργιος Αβέρωφ, όλοι Βλάχοι, χρυσώνουν την Αθήνα με όλα τα λαμπρότερα μνημεία της, ιδρύουν

περιώνυμα Σχολεία και το Μετσόβιο Εθνικό Πολυτεχνείο. Δεν είναι οι μόνοι εθνικοί ευεργέτες. Γίνεται προφανές ότι αλλού βρίσκεται ο ισχυρός Ελληνισμός και αλλού το αδύναμο Κράτος του.

Από την κήρυξη της Εθνεγερσίας μέχρι το 1922 η Ελλάδα έχει δύο πρόσωπα: το φτωχό Κράτος με τον φτωχό Λαό του από τη μια κι από την άλλη τον ακμαίο, πλούσιο και πεπαιδευμένο Ελληνισμό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και του εξωτερικού. Αυτός ο κατ' ανάγκην δυϊσμός, έως και διχασμός της ελληνικής προσωπικότητας, καθίσταται εξ υπαρχής δομικός διότι έτσι επέρχονται βαθιές ιστορικές τομές που επηρεάζουν την ελληνική πορεία καθοριστικά μέχρι το 1922 και εφ' εξής έως σήμερα. Στο έδαφος αυτού του δυϊσμού βλαστάνουν ακόμη και στους καιρούς μας «παράλογα» φαινόμενα καθοριστικής σημασίας, όπως π.χ. ο αντιδυτικός στην ουσία του αντιαμερικανισμός, η πλειοψηφική αντίθεση του ελληνικού Λαού στην ευρωπαϊκή ένταξη το 1981, ο τριτοδρομικός προσανατολισμός και η φιλία προς τους Άραβες της Ανατολής, η παλλαϊκή τώρα συμπάθεια προς την ομόδοξη Ρωσία, η ταυτόχρονη εξαιρετικά υψηλή δημοτικότητα του (μακαριστού πλέον) Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου και του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου κατά τη μεταξύ τους ριζική αντιπαράθεση κ.ά.

Ας διατρέξουμε, λοιπόν, ορισμένες ιστορικές τομές με σύμφυτες δομικές αντιφάσεις.

Οι φιλέλληνες, όχι άδολοι όλοι, συμβάλλουν αποφασιστικά στον Αγώνα της Παλιγγενεσίας, αλλά είναι φιλελεύθερα τέκνα του κλασικιστικού ρομαντισμού: λατρεύουν τους αρχαίους Έλληνες. Γι' αυτό, βοηθούν τους απογόνους τους. Εξ άλλου, ενωρίτερα, από τον Γίββωνα και τον Διαφωτισμό, η πατρώα μας και μοναδική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία έχει ανακηρυχθεί σε εποχή τάχα «σκοταδισμού, μισαλλοδοξίας, συνωμοσίας» κι όλα τα κακά. Διαγράφονται 1.500 χρόνια Ιστορίας και έκτοτε η Αθήνα αδυνατεί να αντιληφθεί τι συμβαίνει στην Ανατολή και στη Βαλκανική. Εν τούτοις οι Έλληνες νιώθουν Ρωμιοί - και είναι. Ευθύς αμέσως στην Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου ψηφίζουν ομόφωνα ότι επανισχύουν «οι πολιτικοί νόμοι των αιμνήστων ημών Αυτοκρατόρων». Ίσχυσαν 120 χρόνια!

Η ανασύσταση της Ελληνικής Αυτοκρατορίας, όμως, αντιβαίνει στα συμφέροντα όλων των Δυτικών Δυνάμεων οι οποίοι γνωρίζουν ότι την ανασύσταση αυτή επιδιώκει η Ορθόδοξη Ρωσία για να τη συμμερισθεί μέσω των Ελλήνων κληρονόμων της. Πράγματι το 1829 η νίκη της Ρωσίας κατά των Οθωμανών στην Αδριανούπολη επικυρώνει την πρώτη ανεξαρτησία της Ελλάδος και τότε ο Ιω. Καποδίστριας προτείνει στον Τσάρο «Ελληνική Συμπολιτεία» όλων των

βαλκανικών Λαών, σύμφωνα με τη Χάρτα του Ρήγα. Το αίτημα για Ομοσπονδία ή Κοινοπολιτεία των βαλκανικών Λαών επαναλαμβάνει επίμονα η Ελλάδα διαρκώς μέχρι και το 1930.

Η πρόταση του Καποδίστρια απορρίπτεται για προφανείς λόγους διεθνούς ισορροπίας και ο Κυβερνήτης δολοφονείται. Εφ' εξής και μέχρι το 1922 ο Αρχηγός του Κράτους παύει να είναι αυτοφυής. Εισάγεται από τη Δύση Μονάρχης με εισαγόμενο απολυταρχικό πολίτευμα ριζικά αντίθετο προς ό,τι ψήφισαν όλες οι Εθνοσυνελεύσεις της Εθνεγερσίας.

Στον θρόνο πια της Ελλάδος ανέρχεται ο νεαρός Βαυαρός Όθων. Οι Έλληνες Διαφωτιστές, με επί κεφαλής τον ιερωμένο Θεόκλητο Φαρμακίδη, μαθητή του Αδ. Κοραή, συντάσσονται με τους Γερμανούς και προκαλούν Σχίσμα στη Μεγάλη Εκκλησία της Ορθοδοξίας. Με βασιλικό διάταγμα το 1833, πιστό αντίγραφο του βαυαρικού «Κονσιστόριουμ», διασπάται βίαια η Ορθοδοξία και ιδρύεται η Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος «πνευματικήν μεν κεφαλήν έχουσα τον Κύριον Ημών Ιησούν Χριστόν, Αρχηγόν δε κατά το διοικητικόν μέρος τον Βασιλέα».

Ωστόσο, εγκατεστημένος από τον Πορθητή Μωάμεθ ο Οικουμενικός Πατριάρχης είναι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία ο θρησκευτικός αλλά και εθνικός ηγέτης όλων των Ρωμαίων (Ρουμ) όλων των πρεσβυγενών Ορθοδόξων Πατριαρχείων. Και Ρουμ για την Υψηλή Πύλη δεν είναι απλώς οι Έλληνες αλλά όλοι ανεξαιρέτως οι Ορθόδοξοι υπήκοοι της Αυτοκρατορίας (Έλληνες, Βούλγαροι, Ρουμάνοι, Αλβανοί, Άραβες, Χαλδαίοι κ.ά.) Ο Πατριάρχης είναι το κοσμοείδωλο του Αυτοκράτορος. Έτσι το Ελλαδικό Κράτος αποσχίζεται από το εθνικό όραμα της Αυτοκρατορίας του και από τους συνοίκους ομοδόξους Λαούς της. Σύντομα θα οδηγηθεί σε

σύγκρουση μ' αυτούς. Παρ' όλα αυτά ο Πρωθυπουργός Ιωάννης Κωλέττης κηρύσσει την Μεγάλη Ιδέα, δηλαδή την ανασύσταση της Αυτοκρατορίας την οποία, όμως, ποιμαίνει ο Οικουμενικός Πατριάρχης.

Η Ελλάδα δίδαξε πρώτη στους Ρουμ το Σχίσμα και αυτό πλέον θα υπονομεύει τη στρατηγική της. Σταδιακά αποσχίζονται οι Βούλγαροι, οι Σέρβοι, οι Ρουμάνοι και οι Αλβανοί. Τον Μακεδονικό Αγώνα διεξάγουν Μητροπολίτες του Πατριαρχείου. Όταν το 1919-1921 η Ελλάδα προσαρτά όλη τη Θράκη και εξαπολύει τη Μικρασιατική Εκστρατεία, το Οικουμενικό Πατριαρχείο είναι εκείνο που ποιμαίνει, εκπαιδεύει και καθοδηγεί τον Ελληνισμό στη Θράκη, στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, στον Πόντο, στη Μικρά Ασία και στην Κρήτη του Βενιζέλου.

Ο Αρχηγός της σχισματικής Ελλαδικής Εκκλησίας και Βασιλεύς της Ελλάδος Όθων ασπάζεται την Μεγάλη Ιδέα και την προωθεί. Πλήρης σύγχυση μέσων και σκοπών. Ο Κριμαϊκός Πόλεμος 1853-1856 μεταξύ Ρώσων-Οθωμανών ξεσπάει όταν οι Ρώσοι διεκδικούν ιερά ορθόδοξα προσκυνήματα των Αγίων Τόπων σε οθωμανικά εδάφη. Οι Δυτικές Δυνάμεις συμμαχούν με την Οθωμανική Αυτοκρατορία για να ανακόψουν την κάθοδο της Ρωσίας. Ο Όθων και ο ελληνικός Λαός τάσσεται υπέρ των ομοδόξων Ρώσων και αρχίζει κλεφτοπόλεμο στη Θεσσαλία. Ο Βασιλεύς, οι Έλληνες υπήκοοί του και οι εν γένει ηγέτες τους λησμόνησαν ότι «είναι κατ' ευθείαν απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων» ότι «το Βυζάντιο είναι σκοταδισμός» και ότι με τη θέλησή τους αποσχίσθηκαν πραξικοπηματικά από το κοσμοείδωλο της Αυτοκρατορίας, τον Πατριάρχη των Ρωμαίων. Λησμόνησαν επίσης ότι το Ελλαδικό Κράτος χρωστάει ανεξόφλητα δάνεια στους Δυτικούς, ότι είναι Κράτος θαλασσινό και ότι τις θάλασσές του ελέγχει η θαλασσοκράτειρα Αγγλία με δεύτερη τη Γαλλία. Το 1854 ο πολεμικός στόλος Αγγλίας-Γαλλίας αποκλείει τα ελληνικά παράλια, εισέρχεται στο λιμάνι του Πειραιά και αγήματά του επιβάλλουν στην Αθήνα στυγνή στρατιωτική κατοχή που λήγει μόλις το 1857, ένα περίπου έτος μετά τη λήξη του Κριμαϊκού. Μετά από έξι χρόνια εκθρονίζεται ο Όθων και τον διαδέχεται ο Δανός Γεώργιος Α΄ συγγενής της αγγλικής Δυναστείας που μας «δωρίζει» τα Επτάνησα.

Ο Βασιλιάς Όθωνας με παραδοσιακή ελληνική ενδυμασία.

Το πάθημα δεν γίνεται μάθημα. **Εξήντα χρόνια μετά τον Κριμαϊκό ξεσπάει ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.** Γαλλία και Αγγλία συγκρούονται με τις Αυτοκρατορίες των Γερμανών και των Οθωμανών και τη Βουλγαρία. Ο Βασιλεύς Κωνσταντίνος επιμένει στην ουδετερότητα, ο Ελ. Βενιζέλος στην έξοδο με τους Δυτικούς. Γαλλία

και Αγγλία το 1915 καταλαμβάνουν την Λήμνο και την Θεσσαλονίκη όπου, υπό την ένοπλη προστασία τους, το 1916 ο Βενιζέλος εγκαθιστά χωριστή κυβέρνηση σε χωριστό Κράτος. Εθνικός Διχασμός. Το 1917 ο στόλος Γαλλίας-Αγγλίας εισέρχεται στον Σαρωνικό, καταλαμβάνει τον Πειραιά, προωθεί στρατεύματα στην Αθήνα και την κανονιοβολεί. Εκθρονίζει τον Κωνσταντίνο και επαναφέρει Πρωθυπουργό τον Βενιζέλο. Το 1920 ο Λαός καταψηφίζει τον Βενιζέλο και καλεί πάλι στον Θρόνο τον Κωνσταντίνο. Έτσι, παροπλίζοντας τον σύμμαχο των δυτικών ναυτικών Δυνάμεων και εξοπλίζοντας τον εχθρό τους, προσυπογράφει τη Μικρασιατική Καταστροφή.

Εντωμεταξύ στον Κριμαϊκό Πόλεμο η Ρωσία συνειδητοποιεί ότι η στρατηγική της δεν μπορεί να χρησιμοποιεί τους Έλληνες διότι η Ελλάδα είναι προτεκτοράτο της θαλασσοκράτειρας Αγγλίας. Χρησιμοποιεί, λοιπόν, την ομόδοξη και επί πλέον σλαβική Βουλγαρία. Για να αναγεννήσει το βουλγαρικό έθνος, έως τότε στενά συνδεδεμένο με τον ελληνισμό, ιδρύει το 1870 τη σχισματική Βουλγαρική Εξαρχία, το 1878 συντρίβει τους Οθωμανούς και στη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου δημιουργεί τη Μεγάλη Βουλγαρία στα ελληνικά μακεδονικά και θρακικά εδάφη. Οι Έλληνες επαναστατούν στη Μακεδονία, ο Μακεδονικός Αγώνας έχει αρχίσει. Σε αλληπάλληλες φάσεις συνεχίζεται μέχρι σήμερα: οι Δυνάμεις προσπαθούν, μέσω αντιπροσώπων τους, να ελέγξουν τον γεωπολιτικό χώρο της Μακεδονίας. Τούτο συνέβη και στον τελευταίο Εμφύλιο Πόλεμο οπότε η ηγεσία του Κ.Κ.Ε. επανέλαβε το ίδιο λάθος του Όθωνος και του Κωνσταντίνου.

Παρά τις δομικές αντιφάσεις της, την ενδημική πενία της, τα γιγαντιαία συνεχώς αυξανόμενα χρέη της και εμπορικά ελλείμματά της, τις διαρκείς έριδες, την εξάρτησή της και τις ξένες επεμβάσεις, στη διάρκεια του πρώτου αιώνας της 1821-1921 η Ελλάδα σημειώνει καταπληκτικά επιτεύγματα, ανεξήγητα από τον Ορθό Λόγο του Διαφωτισμού. Έτσι:

1ον. Με διπλωματικά ή πολεμικά μέσα προσαρτά διαδοχικά τα Ιόνια Νησιά, την Θεσσαλία, τα Νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και την Κρήτη, την ελληνική Μακεδονία, την Ήπειρο και όλη τη Θράκη μέχρι τα πρόθυρα της Πόλης.. Αναλαμβάνει τη συμμαχική εντολή στη Σμύρνη και εξαπολύει την Μικρασιατική Εκστρατεία πέραν από τον Σαγγάριο έως τις πύλες της Άγκυρας.

2ον. Ανάλογα αυξάνεται αλματωδώς ο πληθυσμός του Κράτους. Οι 753.000 Έλληνες του 1830 υπερβαίνουν το ένα εκατομμύριο το 1856, τα 2,6 εκατομμύρια το 1911 και ανέρχονται σε 6.458.000 το 1921.

3ον. Αυξάνεται θεαματικά η αγροτική παραγωγή, ιδίως στα κύρια εξαγωγίμα προϊόντα αιχμής που αποφέρουν στο Κράτος το σημαντικότερο τμήμα του συναλλάγματος αλλά και των δασμών.

Σταφίδα: το 1878 παράγονται 219 εκατομμύρια λίτρες και εξάγονται οι 205, ενώ το 1891 παράγονται 343 και εξάγονται 324.

Κρασί: το 1891 εξάγονται 255.000 εκατόλιτρα και το 1910 635.000.

Λάδι: η εξαγωγή του το 1895 αποφέρει 3,6 εκατομμύρια χρυσά φράγκα και το 1920 τα υπερτριπλάσια 10,7 εκ.

Ελιές: το 1890 εξάγονται 2.700 τόνοι αλλά 9.333 το 1914.

Καπνός: το 1894 παράγονται 3.937 τόνοι και εξάγονται 2.377, ενώ το 1914 παράγονται 27.500 τόνοι και εξάγονται 21.692 οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 23,4% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών και αποφέρουν 42 εκατομμύρια χρυσά φράγκα.

4ον. Το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο εισαγωγών-εξαγωγών αυξάνεται εντυπωσιακά: το 1851 ανέρχεται σε 10,8 εκατομμύρια χρυσά φράγκα, το 1881 σε 46,4 και το 1921, λόγω των πολεμικών αναγκών, εκτοξεύεται στο 1,5 δισεκατομμύριο! Οι ελληνικές εισαγωγές το 1851 ανέρχονταν σε 14,9 εκατ. φράγκα και το 1910 δεκαπλασιάσθηκαν σε 141 εκ.

Από τότε το εμπορικό έλλειμμα μας ακολουθεί σταθερά έως σήμερα αλλά και φανερώνει ότι από κάπου αλλού οι Έλληνες εξοικονομούν την αγοραστική τους δύναμη (ναυτιλία, μετανάστευση και γιγαντούμενη αφορολόγητη παραοικονομία).

5ον. Ο Στρατός και το Ναυτικό αυξάνουν εντυπωσιακά τις δυνάμεις τους και κατακόρυφα τις πολεμικές δαπάνες της χώρας αλλά τριπλασιάζουν την Ελλάδα. Το 1830 ο Στρατός παρέτασσε 9.000 άνδρες που το 1876 ανήλθαν σε μόλις 14.000 αλλά ένα χρόνο αργότερο αυξήθηκαν σε 24.000 και το 1885 τετραπλασιάσθηκαν σε 86.000. Το 1912-1913, με πληθυσμό 2,6 εκατομμυρίων, εξαπέλυσε 110.000 άνδρες και 250.000 από το 1919 έως το 1921 με πληθυσμό 6,5 εκατ.

Εγγυητής της Ελλάδος παρέμενε ο πολεμικός της στόλος. Ο Όθων παρέλαβε δύο ατμοκίνητα πολεμικά και ένδεκα ιστιοφόρα: δυο μεγάλα, τρία μπρίκια και έξη γολέτες. Σύντομα προσέθεσε εντυπωσιακή ναυτική δύναμη, την οποία απετέλεσαν τρία μεγάλα ατμοκίνητα, τρεις γολέτες και δώδεκα κανονιοφόροι, μία κορβέτα, δύο μπρίκια και τα 4 πρώτα σιδερένια ελικοφόρα πολεμικά. **Ο Χαρ. Τρικούπης ενίσχυσε τον στόλο με τα τρία πρώτα θωρηκτά μάχης στα οποία το 1906 προσετέθησαν οκτώ αντιτορπιλικά.** Το 1909 ο Γεώργιος Αβέρωφ δώρισε στο Γένος το θρυλικό ταχύπλοο καταδρομικό θωρηκτό «Αβέρωφ». Το 1912, χάρις και στον Ελ. Βενιζέλο, ο πολεμικός στόλος εισήλθε στον πόλεμο και κυριάρχησε στο Αιγαίο. Τον συγκροτούσαν 4 θωρηκτά, 8 αντιτορπιλικά, 2 νέα βαριά αντιτορπιλικά, 5 τορπιλοβόλα, 4 κανονιοφόροι, 4 ατμοδρόμωνες, 4 βοηθητικά και το πρώτο ελληνικό υποβρύχιο. Το 1914 η Ελλάδα αγόρασε νέα πολεμικά πλοία: 2 θωρηκτά, 4 μεγάλα αντιτορπιλικά, 3 εύδρομα -μεταξύ όμως την «Έλλη»- και 6 τορπιλοβόλα. Τον έλεγχο στο Αιγαίο και όμως γραμμές όμως Στρατιάς Μικράς Ασίας το 1919-1922 εξασφάλιζαν 26 ισχυρά πολεμικά πλοία, άλλα μεταγωγικά του στόλου και εμπορικά.

Κατά τον πρώτο αιώνα του το Κράτος των Ελλήνων διεξήγαγε έξι νικηφόρους πολέμους 1821-1827, 1912, 1913, 1917-1919, 1940-1941 και 1920-1921. Οι Έλληνες επεβλήθησαν όμως στον Μακεδονικό Αγώνα, στις επαναστάσεις της Κρήτης και στο κίνημα ανεξαρτησίας της Σάμου. Η Ελλάδα, όμως, οδηγήθηκε μόνη όμως στην καταστροφή το 1897 και, απείρως τραγικότερα, το 1922. Νίκησε όταν χρησιμοποίησε τη διπλωματία, τις συμμαχίες και τη διεθνή ισορροπία δυνάμεων. Κατεστράφη όταν παρασύρθηκε από το συναίσθημα υποτιμώντας τη διεθνή ισορροπία, την εξωτερική εξάρτησή τους και τις δυνατότητές τους. Αργότερα, ωστόσο, αναγεννήθηκε δύο φορές μέσα στις στάχτες και στο αίμα του 1922 και του 1941-1949. Ελάχιστα διδάχθηκε, όμως!